Raadsinformatiebrief voor de gemeenteraadsleden van de Parkstadgemeenten.
Heerlen, januari 2021

Onderwerp: **Takendiscussie Stadsregio Parkstad Limburg.**
Herijking taken en bevoegdheden, actualisering van de Gemeenschappelijke Regeling en bijbehorende begrotingseffecten.

https://us02web.zoom.us/j/87909274555?pwd=OU01dElhU1gzYnBNaCtPVzA4OXZodz09
Meeting ID: 879 0927 4555
Passcode : 289426

Deelnemen: Kopieer bovenstaande link in uw internetbrowser of zoom-app op uw pc of telefoon. Er opent zich een venster 'JOIN MEETING'; vul hier het bovenstaande 'Meeting ID in (en vervolgens eventueel / als daarnaar wordt gevraagd de 'Passcode').

Inleiding
Aan het begin van het nieuwe decennium zijn er verschillende redenen om de regionale agenda voor Parkstad te actualiseren en de huidige Gemeenschappelijke Regeling (GR) Stadsregio Parkstad Limburg hierop aan te passen. Inclusief een daarbij passende organisatiestructuur en begroting.

In de GR Parkstad Limburg zijn de samenwerkende gemeenten vertegenwoordigd via de Colleges van B&W. Via het College van B&W van uw gemeente wordt u als gemeenteraad binnenkort gevraagd om;

1. Uw College van B&W toestemming te geven wijzigingen in de GR door te voeren.
2. Kennis te nemen van de Strategische Agenda Parkstad Limburg 2021-2030.
3. Kennis te nemen van het document 'taken en bevoegdheden van bestuurscommissies', gebaseerd op de tekst van het instellingsbesluit ten behoeve van de bestuurscommissies uit 2014.
4. Kennis te nemen van het gewijzigde 'Blauwe Schema'.
5. Kennis te nemen van het voornemen van het Algemeen Bestuur (AB) van Parkstad Limburg om twee nieuwe bestuurscommissies in te stellen; een bestuurscommissie duurzaamheid en een bestuurscommissie sociaal economische structuurversterking en hierover uw zienswijze in de periode van 4 januari t/m 16 maart 2021 via het Dagelijks Bestuur (DB) aan het Algemeen Bestuur (AB) van Stadsregio Parkstad Limburg kenbaar te maken.
6. Kennis te nemen van de voorgestelde begrotingswijziging in het kader van de takendiscussie en hierover uw zienswijze in de periode van 4 januari t/m 16 maart 2021 bij het Dagelijks Bestuur van Stadsregio Parkstad Limburg kenbaar te maken.

De bijbehorende onderliggende stukken heeft u inmiddels ontvangen of ontvangt u binnenkort van het College van B&W van uw gemeente. In deze Raadsinformatiebrief informeren wij u op hoofdlijnen over de voorgestelde wijzigingen in de GR, waarom een actualisering en aanpassing ervan gewenst is en welke de daaruit voortvloeiende consequenties zijn. In een webinar op maandag 18 januari 2021 (aanvang 19.00 uur – ca. 21.00 uur), waarvoor u eind 2020 al bent uitgenodigd, wordt een en ander door het bestuur en de directie van Stadsregio Parkstad toegelicht. Er is dan ook de gelegenheid, om vragen te stellen.

Achtergrond
Stadsregio Parkstad Limburg bestaat ruim 20 jaar. Deze samenwerking van de gemeenten in Parkstad is de afgelopen jaren succesvol geweest. Niet alleen in het binnenhalen van aanvullende geldstromen (Regio Deal, Europese subsidies), maar ook in het ontwikkelen van en het tussen gemeenten afstemmen en faciliteren van beleid en programma's. Daarbij fungeert de Stadsregio Parkstad Limburg als verbinder naar stakeholders en vervult een voorbeeld- en trekkersrol in diverse Zuid-Limburgse opgaven.

Het bindmiddel van de samenwerking is een gezamenlijk gedragen regionale agenda van de colleges, die op hoofdlijnen de koers van de regio voor de lange termijn bepaalt. In de afgelopen 20 jaar heeft Parkstad van een lijst met 36 prioriteiten in 2000 toegewerkt naar een samenhangende strategische agenda, die sinds 2007 drie keer is bijgesteld. De laatste keer in 2015. Een deel van de invulling en uitvoering van deze agenda is belegd bij de GR Parkstad Limburg maar geeft nadrukkelijk ook richting voor de koers van de individuele gemeenten. De agenda is tevens input voor de samenwerking (met andere overheden) in Zuid-Limburg, onze partners in de triple-helix en het Rijk.

Aan het begin van het nieuwe decennium zijn er meerdere redenen om de regionale agenda te actualiseren en de huidige GR hierop aan te passen. Enerzijds vanwege vernieuwing en doorontwikkeling van de regionale samenwerking door de beperkte uitbreiding van thema's zoals die nu in de regionale agenda van Parkstad zijn opgenomen en anderzijds door de oproep, die met de toekenning van de Regio Deal Parkstad Limburg, vanuit het Rijk kwam om de bestuurs- en uitvoeringskracht in de regio te versterken. De nieuwe Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 is inmiddels aan de Colleges van B&W ter vaststelling voorgelegd.

Toelichting
Als onderlegger voor de besluitvorming over invulling en vormgeving van de aangepaste GR is er gewerkt aan een vernieuwing van de inhoud van de regionale beleidsagenda, die aansluit bij de veranderde uitgangspunten. Deze zijn geformuleerd en uitgewerkt in een 'Strategische Agenda Parkstad 2021-2030' voor de regio. Met een daarbij passende organisatiestructuur en begroting voor Stadsregio Parkstad. Om ook de taken en bevoegdheden van Stadsregio Parkstad Limburg hierop toe te snijden zijn marginale aanpassingen van de Gemeenschappelijke Regeling nodig.

Aanleiding tot aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsregio Parkstad Limburg

<u>Vernieuwing van de samenwerking</u>
Met de toekenning van de Regio Deal in 2018 kwam vanuit het Ministerie van BZK (Bijlage 1.) de nadrukkelijke oproep om de samenwerking te verdiepen en te verbreden om zo de regionale bestuurs- en uitvoeringskracht te versterken om de complexe opgaven beter in gezamenlijkheid te kunnen aanpakken. In een brief aan de Minister is een voorstel gedaan voor het verbreden en intensiveren van de samenwerking (Bijlage 2.). Volgend op de intenties van de Regio Deal zetten we in op een langjarige betrokkenheid van het Rijk bij Parkstad, uiteindelijk te vertalen in een nationaal programma zoals Rotterdam-Zuid.

Een nieuwe Strategische Agenda Parkstad 2021-2030

Om de koers voor de (door)ontwikkeling van bestaande regionale thema's en opgaven te herformuleren, te actualiseren en van nieuwe focus te voorzien is een vernieuwde Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 voor de regio opgesteld. Daarbij bouwen we verder op de stappen die de afgelopen jaren zijn gezet in de formulering of wijziging van beleid, de vastgestelde uitvoeringsprogramma's en de uitgevoerde of nog in uitvoering zijnde projecten.

Daarnaast wordt, vanuit de brief Vlecken en in het verlengde van de Regio Deal, een drietal thema's op het regionale schaalniveau verder vormgegeven; Duurzaamheid, Grensoverschrijdende Samenwerking (GROS) en Sociaaleconomische Structuurversterking (SES). Hierbij wordt opgemerkt dat de huidige regeling al voldoende basis biedt voor het instellen van een bestuurscommissie Duurzaamheid en het onderbrengen van het thema GROS bij het Dagelijks Bestuur. Om een en ander transparant een plaats te geven wordt deze gelegenheid benut om de betreffende begrippen aan het Blauwe Schema toe te voegen.

- *Duurzaamheid*
  De afgelopen jaren is er veel vooruitgang en resultaat geboekt binnen de, in PALET verankerde, energietransitie, dat via onder meer het Zonnepanelenproject Parkstad en de WoonWijzerWinkel tot uitvoering is gekomen. De verbreding naar duurzaamheid via de thema's klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit en circulaire economie is een organische ontwikkeling die reeds in gang is gezet en die nu wordt geformaliseerd.

- *Grensoverschrijdende Samenwerking*
  In een regioagglomeratie die gescheiden wordt door een landsgrens is grensoverschrijdende samenwerking een doel op zich. Waar inwoners, bedrijven, bezoekers en goederen steeds minder grenzen ervaren, is de ambitie om deze grenzeloosheid werkelijkheid te laten worden binnen de (semi-)publieke sector.

- *Sociaal Economische Structuurversterking*
  In het kader van de Regio Deal is meer aandacht ontstaan voor de diepgewortelde sociaaleconomische problematiek in de regio. Op drie elementaire aspecten die sterk bepalend zijn voor de (economische) potentie en kracht van een regio is de situatie van veel inwoners ondermaats, te weten: arbeidsparticipatie, onderwijsprestatie en gezondheid. De noodzaak is onderkend om op alle drie de thema's fors in te grijpen door preventief (en curatief), langjarig en vanuit een samenhangende aanpak aan de slag te gaan. In regionaal verband gaat het hierbij concreet om de programma's en projecten op het gebied van 'Onderwijs-Arbeidsmarkt' en binnen het onderwijs, de Gezonde Basisschool van de Toekomst, de Verlengde Schooldag en Kansrijke Start.

Schakelen tussen schalen

In de Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 gaan we primair uit van eigen kracht en bogen we op gezamenlijke successen uit het verleden. De structurele uitwisseling en afstemming tussen verschillende schaalniveaus is daarbij van groot belang gebleken. Deze agenda is dan ook wederom input voor de samenwerking (met andere gemeenten) in Zuid-Limburg en de Euregio. Denk daarbij aan het opschalen van opgaven die zich in beginsel alleen manifesteren op lokaal niveau maar (naderhand) om een regionale benadering vragen. Of in de afstemming met de Middengebied-agenda waarin nieuwe, urgente opgaven vanuit de groene long zijn geformuleerd.

Een goede aansluiting op nieuwe, belangrijke trajecten in Zuid-Limburg zoals het NOVI (Nationale Omgevings Visie)-gebied, de Omgevingsagenda Zuid en Chemelot Circular Hub blijft onmisbaar om de strategische agenda tot een succes te maken. Dat geldt ook voor aanstaande majeure ontwikkelingen in Euregionaal perspectief zoals het Rheinisches Revier.

Een krachtige ambitie met twee hoofdopgaven
Als ambitie en doelstelling, die de kapstok zijn voor de regionale agenda van zowel de Stadsregio Parkstad als de Parkstad gemeenten gebruiken we de volgende formulering:

- *Het realiseren van een brede welvaart in Parkstad: een vitale en leefbare regio met een krachtig economisch, fysiek en sociaal profiel, waarbij we streven naar een niveau van welvaart en welzijn op minimaal het gemiddelde Nederlandse niveau.*

Parkstad ziet er, onder invloed van verschillende trends en ontwikkelingen, in 2025 anders uit dan nu. Om goed te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen is het van belang hiervoor de juiste voorwaarden te bieden en die op adequate wijze in te vullen. De Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 beschrijft in hoofdlijnen hoe en met wie we de komende jaren invulling willen geven aan maatschappelijke opgaven en daarmee aan het versterken en ontwikkelen van de regio op langere termijn. Dat kunnen we als overheid nadrukkelijk niet alleen, maar zal in samenspel met ons netwerk vorm moeten krijgen. waarbij de blik van buiten onderdeel uitmaakt van het proces om te komen tot het definiëren van opgaven.

Om in te kunnen spelen op de opgaven in Parkstad en de (structurele) ontwikkelingen die we de komende jaren op ons af zien komen, zetten we in op twee hoofdopgaven. Deze opgaven versterken enerzijds het economisch groeipotentieel en anderzijds de sociaaleconomische en fysieke structuur van de regio, zowel in het stedelijk als in het landelijk gebied.
Als de twee hoofdopgaven voor Parkstad zien wij:

- *Het realiseren van een duurzaam economisch groeipotentieel door het creëren van nieuw perspectief en het verzilveren van kansen, ook grensoverschrijdend*

- *Het realiseren van leefbare en gezonde wijken en kernen, door het integreren van een sociale en fysieke aanpak op gebiedsniveau*

Gezamenlijk dragen deze opgaven bij aan de overkoepelende doelstelling van de Strategische Agenda Parkstad in de periode 2021-2030, om te komen tot een duurzame economische, fysieke en sociale ontwikkeling, waardoor welvaart, welzijn, werkgelegenheid en voorzieningen zowel nu als ook op de langere termijn worden bevorderd en gewaarborgd. Kortom: een brede welvaart in Parkstad.

Samenwerking als sleutel voor succes
De Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 is het inhoudelijke kompas voor de Stadsregio Parkstad Limburg en de Parkstad gemeenten in de periode 2021-2030. In samenspraak met andere publieke en private partners uit de triple-helix, wordt de agenda verder opgewerkt.

De sleutel voor succes ligt primair in een stevige inhoudelijke ambitie, die leidend is, in combinatie met het vermogen om voor elke opgave samen te werken op het juiste schaalniveau - Parkstad, Zuid-Limburg, nationaal en Euregionaal - en met de juiste partners, publiek en privaat. Samenwerking is dus geen doel op zich maar is dienend aan de inhoudelijke opgaven in Parkstad en het realiseren van doelen uit de Strategische Agenda. De bijdrage aan de schaal van Zuid-Limburg leveren we primair via deze Parkstad-agenda, zoals we nu ook al doen voor belangrijke thema's als wonen, ruimtelijke economie, vrijetijdseconomie en de Regionale Energiestrategie (RES); Parkstad als één van de fundamenten voor een robuust Zuid-Limburg. Voor een aantal thema's is de samenwerking op de schaal van Zuid-Limburg georganiseerd, bijvoorbeeld onderwijs-arbeidsmarkt; voor een aantal andere thema's (landbouw, landschap en toerisme) stemmen we af met het uitvoeringsprogramma Middengebied.

Met deze Strategische Agenda Parkstad 2021-2030 spreken we bovendien de ambitie uit om, in het verlengde van de Regio Deal Parkstad, in te zetten op een langjarige betrokkenheid van het Rijk bij de Parkstad-agenda als opmaat naar een nationaal programma; en zo de gewenste brede trendbreuk in de overerving van hardnekkige sociaaleconomische achterstanden te realiseren.

Een passende en toegeruste organisatie

Het spreekt voor zich dat, om voornoemde opgaven tot uitvoering te brengen en de ambities te kunnen realiseren de organisatie hierop toegerust moet zijn. Dit vraagt om beperkte heroriëntatie in invulling van taken en bevoegdheden en inrichting van zowel de ondersteunende als bestuurlijke organisatie van Stadsregio Parkstad Limburg. Hierbij wordt overigens exact hetzelfde pad bewandeld als in 2014; destijds is gekozen voor een pragmatische aanpak en niet voor het benoemen van concrete bevoegdheden per afzonderlijke bestuurscommissie. Deze lijn blijven we volgen.

Feitelijk betreft het drie aanpassingen:

1. Instellen bestuurscommissie Duurzaamheid
2. Instellen bestuurscommissie SES (Sociaal Economische Structuurversterking)
3. Toevoegen thema GROS (Grensoverschrijdende Samenwerking) aan de portefeuille van het DB

met daarbij als afgeleide vierde aanpassing; het samenvoegen van de bestaande Bestuurscommissie (BC) Ruimte met de BC Mobiliteit.

Het instellen van een BC behoort tot de bevoegdheden van het AB waarbij, vóórdat definitief besloten wordt tot de instelling van een BC, de gemeenteraden van de Parkstadgemeenten de gelegenheid hebben gehad hun zienswijzen hierover ter kennis van het AB te brengen.

Ad.1. De thema's energie en duurzaamheid zijn lange tijd onderdeel geweest van de BC 'Ruimte'. Deze thema's hebben een steeds prominentere rol binnen de BC gekregen en er heeft een informele afsplitsing c.q. opdeling plaatsgevonden. Dit mede vanwege het feit dat voor beide thema' s bij de meeste gemeenten verschillende wethouders verantwoordelijk zijn. Door het feitelijk instellen van de BC Duurzaamheid wordt deze werkwijze geformaliseerd.

Ad.2. In het kader van de Regio Deal is er meer aandacht ontstaan voor de diepgewortelde sociaaleconomische problematiek in onze regio. Op drie elementaire aspecten die sterk bepalend zijn voor de (economische) potentie en kracht van een regio is de situatie binnen de grenzen van Parkstad Limburg van veel inwoners ondermaats. In het bijzonder gaat het hierbij om de arbeidsparticipatie, de onderwijsprestatie en de gezondheid. In regionaal verband wordt in deze gekozen om onder meer via programma's zoals 'Kansrijke Start', de 'Gezonde Basisschool van de Toekomst', de 'Verlengde Schooldag' en vanuit het thema 'Onderwijs-Arbeidsmarkt' een trendbreuk te bewerkstelligen. Het is niet de bedoeling om een grote verschuiving in taken en verantwoordelijkheden te realiseren. We gaan vooral door met datgene waar we in het kader van de Regio Deal mee begonnen zijn op Parkstad niveau. Dit heeft met name te maken met de breedte van het werkveld en het groot aantal bestuurders, dat hierbij betrokken is. Daarom wordt bij het instellen van deze bestuurscommissie nadrukkelijk gekozen voor een 'flexibele' vertegenwoordiging vanuit de gemeenten. Inhoudende dat primair één bestuurder lid is van de BC SES, maar dat afhankelijk van de agenda en/of het thema een andere portefeuillehouder ook kan deelnemen.

Ad.3. Het thema GROS maakt als multidisciplinair begrip onderdeel uit van nagenoeg alle door Parkstad Limburg te behartigen belangen. Ook bestaat er een stuurgroep GROS. Door het DB is, mede vanwege het bestuurscommissie-overstijgende karakter, aangegeven het wenselijk te vinden dit thema bij het DB onder te brengen. Uitgesproken is werk te willen maken van het samenbrengen van de economie, de arbeidsmarkt en het onderwijs van de regio Parkstad met die van de Duitse regio's (Kreis) Heinsberg, (Kreis) Düren en (Städteregion) Aachen. De grensoverschrijdende samenwerking heeft inmiddels een prominente plek gekregen binnen de Regio Deal Parkstad Limburg. De (tijdelijke) impuls van de Regio Deal wordt benut om dit thema verder aan te jagen.

Personele implicaties uitbreiding taken Stadsregio Parkstad Limburg en effect op de Jaarbegroting.

Door de uitbereiding van het aantal bestuurscommissies, het toevoegen van het thema GROS aan de portefeuille van het DB en de daarbij behorende inhoudelijke, coördinerende en beheersmatige werkzaamheden dient de huidige organisatie versterkt en uitgebreid te worden. Hierbij is ook voorzien, dat de situatie waarbij de directeur/secretaris van Stadsregio Parkstad ook secretaris-programmamanager is van de BC Economie en Toerisme, niet meer wenselijk is en dat hiervoor additioneel een extra programma-manager wordt geworven.

De wijzigingen leiden tot een toename van de bedrijfslasten van Stadsregio Parkstad Limburg van in totaal € 564.781. In onderstaande tabel (figuur 1.) is het effect op de additioneel door de verschillende Parkstadgemeenten in te brengen bedragen voor het jaar 2021 weergegeven. Aangezien de besluitvorming van de takendiscussie pas plaatsvindt in april 2021, vindt de bijdrage in 2021 naar rato plaats (vanaf 1 juli, 6/12).

Gemeente	Bijdrage per gemeente per jaar	Bijdrage per gemeente in 2021 (vanaf 1 juli)
Gemeente	**Bedrag**	**Bedrag**
Heerlen	€ 104.139	€ 52.070
Beekdaelen	€ 84.937	€ 42.468
Brunssum	€ 81.606	€ 40.803
Kerkrade	€ 138.760	€ 69.380
Landgraaf	€ 101.667	€ 50.833
Simpelveld	€ 25.133	€ 12.566
Voerendaal	€ 28.539	€ 14.270
Totaal	**€ 564.781**	**€ 282.390**

Figuur 1.

Om de hiervoor gepresenteerde uitbreiding in formatie en budget te effectueren is een begrotingswijziging nodig. Om deze te kunnen bekrachtigen worden de gemeenteraden van de parkstadgemeenten voorafgaand aan definitieve besluitvorming gelegenheid gegeven eigen zienswijzen in te brengen.

Planning

Maandag 18 januari 2021	Webinar gemeenteraden
24 februari 2021	DB + AB Jaarplan 2021 zonder verwerking voorgestelde begrotingswijziging
januari/februari 2021	Gemeentelijke raadscommissies *(op verzoek)*
februari/maart 2021	Raadsbesluiten: akkoord gaan met begrotingswijziging PL en dit verwerken in de eigen gemeente begroting / zienswijze inbrengen instellen BC's Duurzaamheid, GROS en SES
21 april 2021	DB + extra AB vaststellen gewijzigde begroting 2021 incl., gewijzigd jaarplan 2021 en instellen BC's Duurzaamheid en SES en bekrachtigen beleggen GROS bij DB